

Vzw Imkers van het Pajottenland

Gebruiksaanwijzing voor : Selectieve AZH val voor campagne Pajottenland 2026

Versie	Datum	Auteur
1.0	06/02/2024	Geert Catteeuw
1.1	08/02/2024	Geert Catteeuw
1.11	16/02/2024	Geert Catteeuw
1.12	22/02/2024	Geert Catteeuw
1.20	24/04/2024	Geert Catteeuw
1.21	20/03/2025	Geert Catteeuw
1.22	17/03/2026	Geert Catteeuw

Bronvermelding :

- VBI : Vlaams Bijen Instituut
- Verschillende documenten van Imkers van het Pajottenland
- Verschillende bronnen op internet

*Link naar onze AZH 2026
pagina*

De informatie in dit document wordt enkel gegeven ten titel van inlichting. Ieder is verantwoordelijk voor zijn eigen veiligheid en die van zijn omgeving. Deze informatie kan geen aanleiding geven tot enigerlei eis.

1 De Aziatische hoornaar

De Aziatische hoornaar is aan een grote opmars bezig. Werden er bij ons in 2022 een honderdtal nesten verdelgd, dan was dat in 2023 in de provincie Oost-Vlaanderen al meer dan 1500 nesten, in West-Brabant meer dan 800.

Hoe herken je de Aziatische hoornaar?

- Tussen de 2 en 3 cm lang,
- Zwart borststuk,
- Zwarte antennes,
- Gele uiteinden aan de poten,
- Achterlijf met 2 smalle en 1 brede oranje band.

Honingbij

Wesp

Aziatische hoornaar

Europese hoornaar

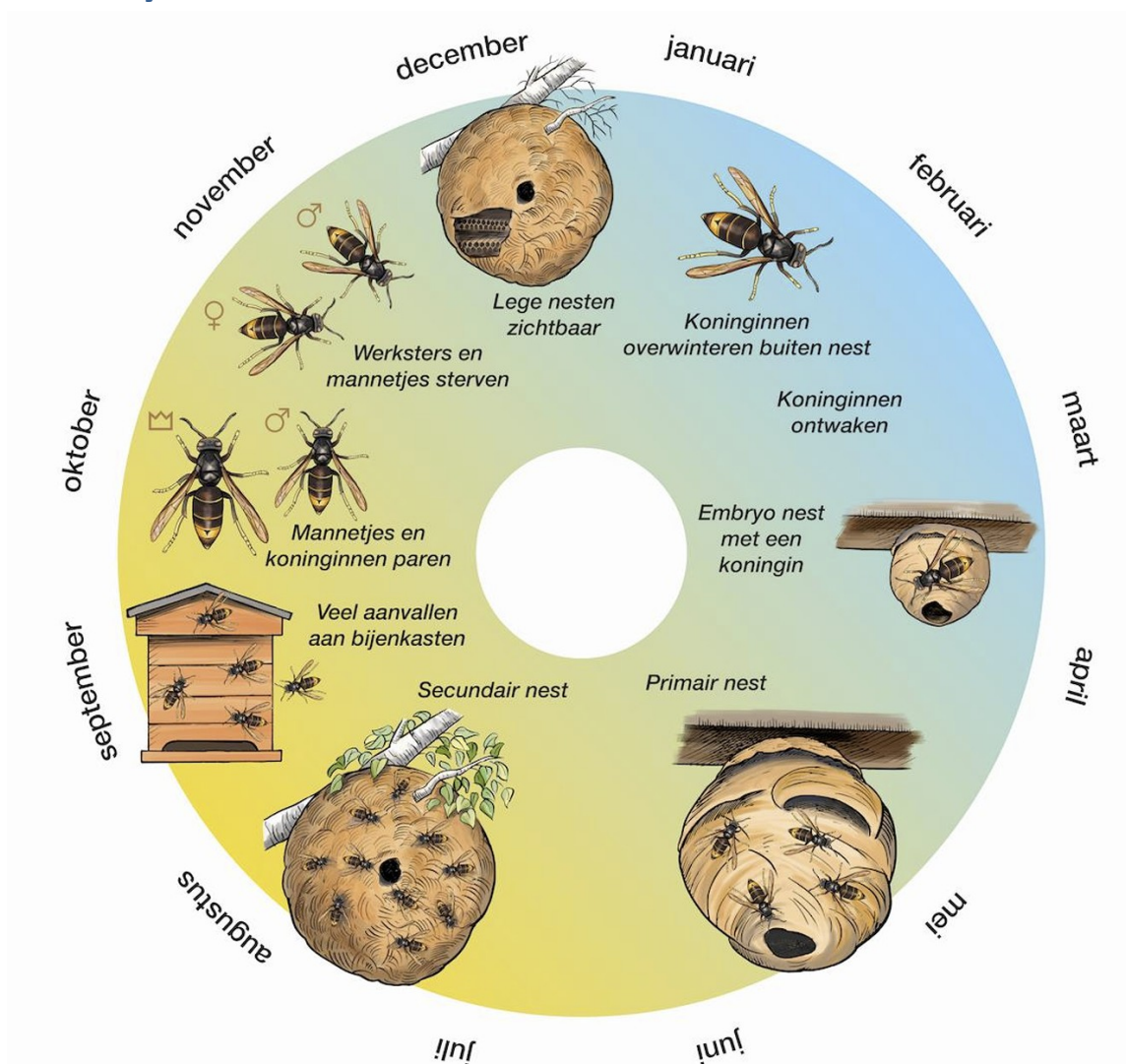
De Aziatische hoornaar vormt een groot gevaar voor onze inheemse insecten. Ze verorberen tot 15 kilogram aan insecten per jaar per nest. Zo kunnen ze hele bijenvolken uitroeien en dit heeft een grote invloed op de bestuiving van fruitbomen, groenten of landbouwgewassen.

Niet enkel bijenvolken zijn het slachtoffer maar de hele biodiversiteit van onze natuur.

Imkers (en hun bijen) zijn wel het eerste slachtoffer.

2 Levenscyclus

De levenscyclus van de hoornaar lijkt sterk op die van andere wespesoorten, met dat verschil dat AZH start met een embryo nest dat uitgebouwd wordt tot een primair nest om dan in de zomer een nieuw, groot nest te bouwen, meestal in een hoge boom. In de herfst worden nieuwe koninginnen aangemaakt die dan het nest verlaten om te overwinteren. Een groot nest kan enkele honderden koninginnen voortbrengen die elk potentieel het volgende jaar een nieuw nest kunnen starten.

Na de winter gaan de koninginnen op zoek naar eten. Volwassen hoornaars eten zoetigheid, de larven in het nest eten insecten die de volwassenen aanbrenge. De larven produceren de zoetstof die de volwassenen eten.

3 Bestrijding

3.1 Verdelgen van nesten.

Indien een nest wordt ontdekt (primair of secundair) dient de brandweer verwittigd te worden die dan het nest zal verdelgen. Primaire nesten kan je vinden in tuinhuizen, onder een afdak, in struiken of hagen.

Secundaire (zomer)nesten in hoge bomen zijn moeilijk op te sporen omdat de bladeren van de boom het nest onzichtbaar maken. De hoogte waar het nest zich bevindt kan oplopen tot meer dan 30m wat de verdelging extra moeilijk en duur maakt.

3.2 Afvangen van overwinterde koninginnen

De koninginnen die uit winterslaap komen gaan op zoek naar eten, zoetheid. Door gebruik te maken van een val gevuld met zoetheid zijn ze vrij makkelijk te vangen. Vervolgens worden ze een uurtje, met val en al, in de diepvries geplaatst om ze te doden,

Dit lijkt eenvoudig maar er stelt zich een ander probleem : dat van de 'bijvangst'. Andere insecten zoals wespen, Europese hoornaars en vliegen zullen ook in de val belanden en verdrinken in de lokvloeistof. Dat is niet de bedoeling, daarom moeten de vallen 'selectief' zijn.

Om de vallen selectief te maken moeten er drie dingen voorzien zijn :

- De ingang van de val moet net groot genoeg zijn om AZH door te laten maar EH, die groter is, kan er niet door. De aanbevolen diameter is 8.5mm.
- In de val zijn openingen voorzien (6,5mm) om kleinere insecten er terug uit te laten.
- De lokvloeistof mag niet te makkelijk bereikbaar zijn om te vermijden dat kleine insecten erin verdrinken. Een beetje keukenpapier of een rond uitgeknipte keukenspons (6,5cm diam.) werkt daarvoor het best. (Sponsjes van 'denaldi' aan 5cent per stuk, die van 'denokay' zijn niet groot genoeg). De spons houdt de lokstof goed vast zodat ze niet wegloopt als de val omvalt. Keukenpapier doet de lokstof sneller verdampen en 'lokt' dus beter. Spons kan meer lokstof bevatten en is dus goed voor meerdere dagen.

Het is deze methode die we zullen gebruiken om vanaf eind februari zoveel mogelijk koninginnen te elimineren. Elke gevangen koningin kan geen primair nest meer starten.

4 Beschrijving van de selectieve val

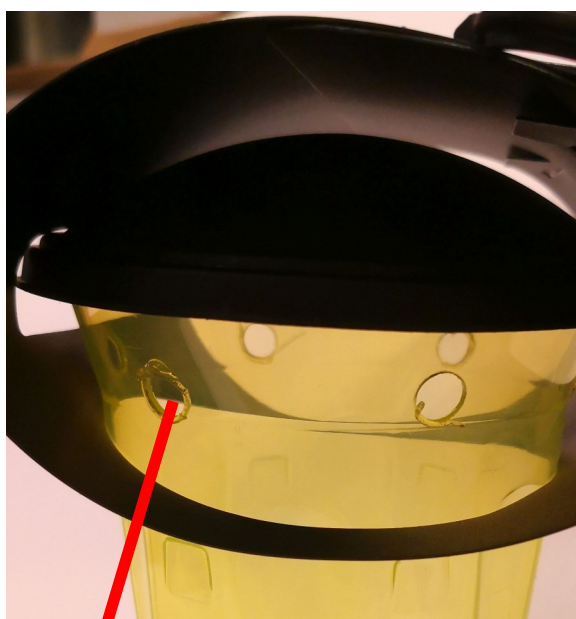
De selectieve val is gebaseerd op de 'VespaCatch' val die in de handel verkrijgbaar is. Origineel is deze val niet selectief, daar zijn een aantal wijzigingen voor nodig :

- De openingen die origineel 14mm zijn worden kleiner gemaakt met een plastic of houten ringetje dat in de opening vastklikt.
- Er worden gaten van 6,5mm aangebracht om wespen(koninginnen) en vliegen en muggen buiten te laten.
- Er wordt ballast gebruik om de lokstof niet rechtstreeks toegankelijk te maken. De vallen die wij verdelen worden door ons aangepast op de twee punten hierboven beschreven. De ballast en de lokstof zijn zelf te voorzien.

De originele Vespa Catch val is zeer efficiënt maar zoals gezegd niet selectief.

De val is voorzien van een haakje om het geheel op te hangen in boom of struik.

De val draagt een etiket met een **QR-code**, deze code leidt naar onze AZH pagina waar ook de laatste versie van deze handleiding beschikbaar is. Op dezelfde pagina vind je heel wat info rond gebruik en aanmaak van lokstof,

Extra gaten voor wespen en vliegen

Tunnel voor regenbescherming

Belangrijk: correcte oriëntatie van de openingen tov het 'dak'

De val moet opgehangen worden met het bijgeleverde haakje of beter nog een stukje elektriciteitsdraad. Als de val gewoon neergezet wordt kan het 'dak' wat inzakken en de ingangsoeningen afsluiten

Gebruiksklare val met ballast spons en correct lokstofniveau

5 Lokstof

De lokstof heeft een aantal noodzakelijke eigenschappen :

- Hoornaars aanlokken
- Goedkoop
- Niet aantrekkelijk voor bijen

Lokstof kan in de handel (tuincenter) gekocht worden maar is vrij duur, vb. Trappit van Edialux.

Je kan de lokstof ook zelf maken met spullen uit de supermarkt.

- Bier (Cara pils, Buval, Perlenbacher etc...) of goedkope witte wijn (Duvel werkt ook maar niet beter...)
- Goedkope 'agrum' limonade (boni), geen 'zero'.
- Een beetje suiker.
- Een beetje grenadine of de goedkoopste aardbeienconfituur of goedkope cassisstroop.
- Eigenaardig genoeg : een beetje (balsamico) azijn

Het bier of de wijn dient om de bijen weg te houden, ze houden niet van alcohol. Wespen daarentegen, en dus ook hoornaars, malen er niet om. **Gebruik geen honing** want dan vergeten de bijen dat ze geheelonthouder zijn...

De hoornaarkoninginnen zoeken zoetigheid, dus suiker moet erin.

6 Waar opstellen

Vallen worden opgesteld in de tuin, niet vlak bij huis maar ook niet te ver. AZH blijven doorgaans dicht bij de mens, omdat ze daar de meeste kans maken in het voorjaar zoetigheid te vinden. De vallen staan of hangen best op ooghoogte, dat maakt controle ook eenvoudiger.

7 Opvolging

Elke dag dagen checken of er hoornaars gevangen worden, zoja, in diepvries plaatsen gedurende een uurtje, hoornaars uit de val halen en val terug opstellen. Het wordt aanbevolen om 1 of 2 dode hoornaars in de val te laten. Lokstof bijvullen indien nodig, na enkele weken gebruik de val leegmaken en omspoelen en vervolgens opnieuw vullen en opstellen. Niettegenstaande de selectiviteit is er altijd wel een kleine bijvangst van kleine vliegjes, dit moet dus om de paar weken schoongemaakt worden.

8 Nest gezien?

Als je een nest gezien hebt, meld dit dan bij de brandweer : <https://eloket.brandweervlaams-brabant.be> Probeer er eventueel een foto van te maken om bij de melding te voegen.

9 Vragen

Je kan altijd een vraag stellen via azh@imkerspajottenland.be , wij doen ons best om zo snel mogelijk te antwoorden.

Op onze website <https://www.imkerspajottenland.be> kan je via het menu item 'AZH 2026' naar de pagina surfen waar we zoveel mogelijk informatie verzamelen.

Bij dringende gevallen kan je ons secretariaat bellen : 0499 59 59 01

Het is mogelijk dat deze handleiding tijdens de campagne wordt aangepast, we weten wel een en ander over de AZH maar lang niet alles. Daarom, check af en toe de AZH pagina (via de **QR code** op de vallen). Op deze pagina vind je ook de meestgestelde vragen.

10 Feedback

Wij hebben graag feedback van het reilen en zeilen van onze AZH campagne. Het is belangrijk om enigszins de AZH populaties in kaart te kunnen brengen, Daarom, op onze website onder menu item AZH 2026 vind je een simpel formulier waarmee je kan aangeven hoeveel AZH je gevangen hebt en wat de locatie is.

11 Na het seizoen

Vanaf half mei zal de val werksters beginnen te vangen, in het begin zijn deze een stuk kleiner. Het vangen van werksters heeft ook nog nut maar het belangrijkste is het vangen van de koninginnen in het vroege voorjaar.

Eenmaal oktober kunnen de vallen ingezet worden om opnieuw koninginnen te vangen, koninginnen die nog eten zoeken voor ze in wintermodus gaan. In januari de vallen leegmaken en uitspoelen, klaar voor gebruik eind maart.